

Rozsudky Všeobecného súdu

vo veciach T-115/23 | Debreceni Egyetem/Rada, T-132/23 | Óbudai Egyetem/Rada, T-133/23 | Állatorvostudományi Egyetem/Rada, T-138/23 | Semmelweis Egyetem/Rada, T-139/23 | Miskolci Egyetem/Rada a T-140/23 | Dunaújvárosi Egyetem/Rada

Tlačové komuniké č. 136/26

Luxemburg 30. septembra 2026

Právny štát: Všeobecný súd zamietol žaloby šiestich maďarských univerzít namierené proti zákazu financovať z rozpočtu Únie trusty pôsobiace vo verejnom záujme alebo subjekty vo vlastníctve takých trustov

V tomto rozhodnutí objasňuje podmienky prijímania opatrení na ochranu rozpočtu Únie prijatých na základe nariadenia o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom

V roku 2021 boli konštitutívne a správcké práva väčšiny maďarských vysokých škôl, ktoré boli predtým vo vlastníctve štátu, prevedené na trusty pôsobiace vo verejnom záujme.

S cieľom chrániť rozpočet Únie pred porušovaním zásad právneho štátu v Maďarsku Rada Európskej únie prijala na základe nariadenia o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom¹ rozhodnutie², ktoré obsahuje okrem iného ustanovenie zakazujúce Európskej komisii v rámci plnenia rozpočtu Únie uzatvárať právne záväzky s trustom pôsobiacim vo verejnom záujme alebo so subjektom, ktorý je vo vlastníctve takého trustu.

V tejto súvislosti sa šesť maďarských univerzít domáhalo zrušenia tohto ustanovenia pred Všeobecným súdom Európskej únie. Vo veľkej miere uvádzali podobné žalobné dôvody, ale niektoré neboli uvedené vo všetkých žalobách. Tieto žalobné dôvody sa zakladajú najmä na nedostatku právomoci Rady prijať napadnuté ustanovenie (T-115/23), porušení povinnosti odôvodnenia (T-132/23 a T-138/23), porušení nariadenia o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom, a najmä na neexistencii individuálnych porušení zásad právneho štátu zo strany dotknutých subjektov (T-132/23 a T-138/23) a neexistencii súvislosti medzi potenciálnymi porušeniami zásad právneho štátu a ich vplyvom na rozpočet Únie (T-132/23 a T-138/23), porušení zásady proporcionality, porušení akademickej slobody³ (T-115/23) a porušení slobody poskytovania služieb a článkov 165 a 179 ZFEÚ (T-115/23).

Všeobecný súd všetkých šesť žalôb o neplatnosť zamietol.

Po prvé, pokiaľ ide o údajný **nedostatok právomoci Rady prijať napadnuté ustanovenie**, Všeobecný súd konštatoval, že Rada vykonávala svoju výlučnú právomoc týkajúcu sa zostavovania a plnenia rozpočtu, a nie právomoc v oblasti vzdelávania a výskumu. Okrem toho, keďže Únia má v týchto oblastiach v každom prípade podpornú a spoločnú právomoc, nevyhnutne môže dočasne pozastaviť plnenie svojho rozpočtu týkajúceho sa programov, ako sú Erasmus+ a Horizont Európa, vo vzťahu k niektorým členským štátom, najmä v prípade porušenia zásad právneho štátu.

Po druhé, pokiaľ ide o porušenie povinnosti odôvodnenia, Všeobecný súd konštatoval, že **Rada dostatočne podrobne a dôkladne vysvetlila dôvody, pre ktoré bolo sporné ustanovenie prijaté**. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že údajné porušenie zásad právneho štátu spočíva **v skutočnej situácii a v maďarskom regulačnom rámci**, ktorý nebráni vysokopostaveným úradníkom vrátane vysokopostavených politikov zasadať v správnych radách nadácií pre správu aktív vo verejnom záujme. Toto porušenie Rada posudzovala z hľadiska zásady právnej istoty, zákazu svojvôle výkonnej moci a zásady deľby moci a v prejednávanej veci ho konkretizuje existencia možných konfliktov záujmov.

Po tretie, pokiaľ ide o porušenie nariadenia o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom, Všeobecný súd na úvod pripomenul, že **súd Únie vykonal v prejednávanej veci úplné preskúmanie**, a to najmä pokiaľ ide o podmienky prijatia opatrení na ochranu rozpočtu Únie.

Ďalej, pokiaľ ide o **existenciu porušenia zásad právneho štátu**, Všeobecný súd konštatoval, že nariadenie o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom sa vzťahuje tak na individuálne porušenia zásad právneho štátu, ako aj na systémové porušenia. Konštatoval však, že v prejednávanej veci má porušenie systémovú povahu, keďže vyplýva **zo systémovej neschopnosti, nemožnosti alebo neochoty Maďarska zabrániť rozhodnutiam prijatým v rozpore s uplatniteľným právom o konflikte záujmov**. Dospel preto k záveru, že na konštatovanie porušenia zásad právneho štátu nebolo potrebné preukázať individuálne porušenia a že toto porušenie bolo z právneho hľadiska dostatočne preukázané.

Všeobecný súd napokon konštatoval, že **existuje skutočná a dostatočne priama súvislosť medzi porušením zásad právneho štátu a jeho vplyvom na rozpočet Únie** (T-138/23 a T-132/23). Trusty vo verejnom záujme a v dôsledku toho aj vysokopostavení úradníci a politici, ktorí sú členmi ich správnych rád, totiž majú značné právomoci v rozpočtových, prevádzkových a organizačných záležitostiach vysokoškolských vzdelávacích inštitúcií, akými sú žalobkyne. Existuje teda reálne a vážne riziko, že výber rozvoja univerzitných programov a vzdelávania, projektov výskumu a vývoja financovaných Úniou, ako aj výber zamestnancov, budú priamo politicky ovplyvnené. Konkrétne Všeobecný súd konštatoval, že v rámci programov Erasmus+ a Horizont Európa preto môžu trusty pôsobiace vo verejnom záujme zohrávať úlohu pri vyplácaní finančných prostriedkov Únie konečným príjemcom. Konkrétne v prípade programu Erasmus+ existovalo riziko, že konflikty záujmov zasahujú do výberu študentov, ktorí sú príjemcami, a najmä do výberu a vzájomného uznávania oprávnených kurzov absolvovaných v iných členských štátoch, a teda zavádzajú do tohto procesu výberu úvahy, ktoré idú nad rámec posúdenia akademických zásluh. Vzhľadom na všadeprítomnú politickú kontrolu a riziko konfliktu záujmov Rada pred Všeobecným súdom uviedla, že všetky vnútorné procesy, akademické postupy a riadiace štruktúry, ktoré sa podieľali na využívaní finančných prostriedkov Únie, mohli podliehať vonkajšiemu vplyvu, čo mohlo viesť k neprimeranému využívaniu finančných prostriedkov Únie. Ochrana finančných záujmov Únie pritom predpokladá, že jej finančné zdroje neslúžia na financovanie subjektov, ktorých fungovanie porušuje zásady právneho štátu.

Po štvrté, pokiaľ ide o **proporcionalitu** napadnutého ustanovenia, Všeobecný súd konštatoval, že toto ustanovenie je primerané a umožňuje dosiahnuť cieľ všeobecného záujmu, ktorým je ochrana rozpočtu Únie. Všeobecný súd najprv pripomenul, že účelom nariadenia o podmienenosti v súvislosti s právnym štátom je ochrana rozpočtu Únie, a nie samotné sankcionovanie porušení zásad právneho štátu v členskom štáte. Ďalej usudzoval, že nebolo preukázané, že existuje iné, menej obmedzujúce opatrenie, ktorým by bolo možné dosiahnuť tento cieľ. Sporné ustanovenie sa totiž uplatňuje len na nové právne záväzky bez toho, aby malo účinky na programy, ktoré už boli v čase nadobudnutia účinnosti tohto ustanovenia platné. Okrem toho maďarské univerzity, ktoré nie sú vo vlastníctve trustov pôsobiacich vo verejnom záujme, ako aj ich študenti, pedagógovia a výskumní pracovníci, môžu naďalej využívať vzdelávacie a výskumné programy financované Úniou. Celkové pridelovanie finančných prostriedkov preto nie je dotknuté. Nakoniec Všeobecný súd zamietol tvrdenie, podľa ktorého sa nezohľadnil potenciálny vplyv na konečných adresátov a príjemcov. Toto zohľadnenie vyplýva najmä zo skutočnosti, že napadnuté ustanovenie najmenej narúša programy, ktoré už v deň nadobudnutia jeho účinnosti prebiehali, a že nemá vplyv na povinnosti Maďarska týkajúce sa vykonávania príslušných programov a fondov, najmä vo vzťahu ku konečným adresátom a príjemcom.

Po piate, Všeobecný súd usudzoval, že **sporné opatrenie nenarúša akademickú slobodu**. V tejto súvislosti pripomenul, že táto sloboda zahŕňa požiadavku autonómie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania vo vzťahu k orgánom verejnej moci, a najmä k výkonnej moci. V prejednávanej veci však dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie predstavuje **opatrenie finančnej povahy** a neobsahuje **žiadny zákaz alebo predpis týkajúci sa akademických alebo vedeckých činností týchto inštitúcií**. Skutočnosť, že členské štáty môžu v prípade závažného porušenia zásad právneho štátu, a to aj pri výkone svojej právomoci organizovať svoj systém vysokoškolského vzdelávania, odborného vzdelávania a výskumu a vývoja, podliehať nápravným opatreniam, však sama osebe nepredstavuje zásah do akademickkej slobody. Odmietnutie finančných zdrojov organizácii venujúcej sa výskumu a šíreniu vedomostí, akou je univerzita alebo výskumný ústav, či dokonca jej výskumným pracovníkom alebo výskumným skupinám, totiž samo osebe nepredstavuje zásah do akademickkej slobody alebo obmedzenie tejto slobody, keďže rozhodnutie o zamietnutí poskytnutia finančných prostriedkov je založené

na vedeckých úvahách alebo na usmerneniach politiky vzdelávania a výskumu a vývoja stanovených zákonodarcom alebo vyplýva z cieľov všeobecného záujmu jasne stanovených zákonom. V každom prípade Všeobecný súd zdôrazňuje, že aj keby napadnuté ustanovenie porušovalo akademickú slobodu, bolo by odôvodnené a primerané vzhľadom na cieľ ochrany rozpočtu Únie. Okrem toho prispieva k zachovaniu autonómie inštitúcií tým, že minimalizuje možnosti svojvoľných zásahov výkonnej moci do ich organizácie, a tým **prispieva k samotnému dodržiavaniu akademickú slobody a zásad právneho štátu**.

Po šieste, pokiaľ ide o porušenie slobody poskytovania služieb a článkov 165 a 179 ZFEÚ, Všeobecný súd zamietol tento žalobný dôvod. V súvislosti so **slobodou poskytovania služieb**, pripomenul, že judikatúra síce vylúčila z pojmu „služby“ výučbu poskytovanú niektorými vzdelávacími zariadeniami financovanými z verejných prostriedkov, ale Súdny dvor do tohto pojmu aj tak zahrnul výučbu poskytovanú vzdelávacími inštitúciami financovanými prevažne zo súkromných prostriedkov. V prejednávanej veci však žiadny predložený dôkaz neumožnil Všeobecnému súdu určiť, či boli vzdelávacie a výskumné činnosti vysokých škôl financované prevažne zo súkromných prostriedkov. Všeobecný súd tak dospel k záveru, že uvedené činnosti nie sú „službami“ v zmysle článku 57 ZFEÚ. V každom prípade, aj keby išlo o služby alebo keby existovalo obmedzenie alebo prekážka slobody poskytovania služieb, Všeobecný súd dospel k záveru, že **napadnuté ustanovenie sleduje cieľ verejného záujmu a je primerané**.

Pokiaľ ide o **články 165 a 179 ZFEÚ**, Všeobecný súd uviedol, že v prejednávanej veci sa na ne nemožno odvolávať, pretože tieto ustanovenia nie sú všeobecne uplatniteľnými ustanoveniami horizontálnej povahy. Jednotlivé skutočnosti, ciele a činnosti vymenované v týchto článkoch sa teda pri uplatňovaní ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa základnej zásady voľného pohybu nemusia záväzne zohľadniť. Všeobecný súd však zdôraznil, že základná zásada voľného pohybu je osobitne dôležitá v oblasti vzdelávania, vedeckého výskumu a technologického rozvoja, a to najmä vzhľadom na cieľ vytvorenia európskeho výskumného priestoru, v ktorom sa voľne pohybujú vedci, vedecké poznatky a technológie. Všeobecný súd spresnil, že keďže Únia zriadila a financovala programy Erasmus+ a Horizont Európa, musí nielen zabezpečiť, aby pridelenie alebo rušenie štipendií a programov na uľahčenie mobility a voľného pohybu príjemcov týchto programov nespôsobovalo neodôvodnené obmedzenie práva slobodne spolupracovať za hranicami, pohybovať sa a zdržiavať sa na území členských štátov. Musí tiež zabezpečiť, aby krajiny, ktoré dostávajú finančné prostriedky v rámci programov Erasmus+ a Horizont Európa, rešpektovali akademickú slobodu s cieľom zabezpečiť vedeckú a akademickú excelentnosť.

UPOZORNENIE: Žalobou o neplatnosť sa možno domáhať zrušenia aktov inštitúcie Únie, ktoré sú v rozpore s právom Únie. Za určitých podmienok môžu členské štáty, európske inštitúcie a jednotlivci podať žalobu o neplatnosť na Súdny dvor alebo na Všeobecný súd. Ak je žaloba dôvodná, akt sa zruší. Dotknutá inštitúcia je povinná vykonať nápravu, pokiaľ ide o prípadnú právnu medzeru, ktorá vznikla v dôsledku zrušeného aktu.

UPOZORNENIE: Odvolanie proti rozhodnutiu Všeobecného súdu obmedzujúce sa len na právne otázky možno podať na Súdny dvor v lehote dvoch mesiacov a desiatich dní od jeho doručenia.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor. Predloženie skutkového stavu a právneho rámca sa vzťahuje na príslušné obdobie a vychádza zo spisu v danej veci.

Úplné znenia rozsudkov a ich prípadné zhrnutia ([T-115/23](#), [T-132/23](#), [T-133/23](#), [T-138/23](#), [T-139/23](#) a [T-140/23](#)) sa uverejňujú na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudkov.

Kontaktná osoba pre tlač: Traian Moga ☎ (+352) 4303 3732.

Obrazové záznamy z vyhlásenia rozsudkov sú dostupné na „[Curia Web TV](#)“, ako aj na „[European Broadcasting Service](#)“ ☎ + 32) 2 2964106.

Zostaňte v spojení!

¹ [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2020/2092](#) zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie.

² [Vykonávacie rozhodnutie Rady \(EÚ\) 2022/2506](#) z 15. decembra 2022 o opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred porušeniami zásad právneho štátu v Maďarsku.

³ Článok 13 [Charty základných práv Európskej únie](#).